

Rietkerk

ten nu te horen dat er 425 mln. wordt afgeboekt. De CDA-fractie stelt daarom de volgende vragen.

Waarom wordt er nu 425 mln. afgeboekt, terwijl er toeristische en agrarische bedrijven zijn die al maanden wachten op een schade-uitkering? Kan aangegeven worden welk percentage van de wachterschadegevallen is afgewikkeld en hoeveel gevallen er nog steeds in de procedure zitten? Is de regering bereid, een rentevergoeding te geven in verband met de te late uitbetaling? Duidelijk moet zijn dat zeker een aantal agrarische ondernemers het al niet gemakkelijk heeft. Het gaat om redelijk grote bedragen. Wil de regering daarvoor een rentevergoeding geven? Kan de regering toezeggen dat de in procedure zijnde gevallen snel worden afgehandeld en uitbetaald?

Ten slotte. De CDA-fractie heeft er het volste vertrouwen in dat de minister en de staatssecretaris deze zaak voortvarend en klantvriendelijk zullen aanpakken en oplossen.

Staatssecretaris **G.M. de Vries**: Voorzitter! Snelheid en klantvriendelijkheid zijn zeker doelstellingen die worden gehanteerd door Laser bij de afhandeling van de schade, maar daarnaast geldt, zoals de Kamer dit ook wenst, tevens het criterium van de vereiste zorgvuldigheid: niet in strijd met, maar wel in combinatie met de beide andere doelstellingen. Die zorgvuldigheid leidt er ook toe dat schade alleen kan worden afgehandeld, als betrokkenen de relevante documenten overleggen – dat is nog niet in alle gevallen adequaat gebeurd – en het bovendien mogelijk blijkt om referentiewaarden vast te stellen in de agrarische sector voor die producten, die gedurende de waterschade nieuw in productie waren en waar dus in het verleden geen productie van heeft plaatsgevonden, zodat het moeilijk was om te bepalen wat de te verwachten opbrengst van het betrokken product zou zijn. Dat verschijnsel is in enige honderden gevallen opgetreden en dit heeft ertoe geleid dat Laser referentiewaarden heeft moeten vaststellen. Een en ander heeft ook geleid, zoals niet ongebruikelijk is, tot een aantal bezwaarschriften.

Wat betreft de uitbetalingen onder WTS-1 en WTS-2 is het zo, dat nu

98% van alle gevallen is afgehandeld; wat betreft de oogstschade-regeling ligt dat percentage op 92.

Open staan nog in de eerste plaats een aantal bezwaarschriften en in de tweede plaats de afhandeling van de zogeheten vervolgschade. Zoals dat ook eerder met de Kamer is besproken, is in de agrarische sector in bepaalde onderdelen de mogelijkheid geopend om nog tot eind dit jaar schadeclaims in te dienen; tot september en oktober was dat tot een jaar na de wateroverlast mogelijk. Die claims zijn in behandeling genomen, maar uiteraard konden die nog niet voor het einde van het jaar worden afgehandeld; vandaar dat er enige bedragen zijn doorgeschoven naar volgend jaar om de afhandeling van de vervolgschade en de bezwaarschriften, alsmede de kosten van Laser, mogelijk te maken.

Wat betreft de recreatiesector is het zo, dat die dit jaar nog geheel zou behoren te worden afgehandeld. Mochten er individuele gevallen zijn in de robuuste gemeente Ommen, waarbij dit onverhoopt niet het geval zou dreigen te zijn, dan zal ik graag in overleg met de geachte afgevaardigde bekijken wat daar precies aan de hand is. Uiteraard zal hij mij niet euvel duiden dat ik niet van de duizenden gevallen die hier een rol spelen – het zijn er zo'n 20.000 in totaal – alle individuele gevallen ken. Dat, voorzitter, is de systematiek.

Rentevergoeding lijkt mij, gelet op het feit dat 98% van de aanvragen is afgehandeld, op dit moment niet de aangewezen weg.

De heer **Rietkerk** (CDA): Voorzitter! Ik dank de staatssecretaris voor het heldere antwoord, als het gaat om de agrarische sector en de toeristische sector. Mijn vraag had ook nog betrekking op de robuuste gemeente zelf. Omdat dit geen onderneming is, was mijn vraag hoe het kan dat gemeenten – het betreft immers meerdere gemeenten – nog geen uitsluitel en uitbetaling hebben gekregen.

Staatssecretaris **G.M. de Vries**: Voorzitter! Dat is een vraag die ik goed begrijp, maar die zozeer in detail gaat – het gaat om een 20.000-tal gevallen – dat ik daar nadere navraag toe zal moeten doen en dan de geachte afgevaardigde en de Kamer er nader over zal informeren.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, morgen aan het eind van de vergadering te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Wijziging van de begroting van de uitgaven en ontvangsten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor het jaar 1999 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (26910).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

Mevrouw **Van Ardenne-van der Hoeven** (CDA): Voorzitter! De CDA-fractie is toch wel wat verbaasd vanwege de majeure mutaties die wij hebben aangetroffen, zowel in de Najaarsnota, als in de decemberbrief, twee stukken die vlak op elkaar zijn gevolgd en die ons aanleiding geven tot het maken van nogal wat kanttekeningen.

In de eerste plaats vragen wij ons af in hoeverre de wijzigingen uit de decemberbrief niet al bij de Najaarsnota bekend waren. Immers, beide documenten zijn kort op elkaar gevolgd en voorts gaat het, voor wat betreft de drie posten inzake respectievelijk het bedrijfslevenprogramma, noodhulp en joint implementation, om aanzienlijke bedragen. Kan de minister dit toelichten?

De CDA-fractie betreurt het in hoge mate dat bij het bedrijfslevenprogramma in totaal bijna 170 mln. niet wordt gebruikt. Ik heb dan nog niet het bedrag van 60 mln. genoemd, dat in februari al uit dit programma is gehaald. Of is dat inclusief?

Uit de beantwoording van de vragen bij de suppletore begroting blijkt dat onzekerheid over de heropening van het programma, verstrakking van de regels, beperking door de landenlijst en direct afwijzen van summier ingevulde aanvragen de oorzaken zijn van die onderbesteding. Bovendien blijkt er maar liefst 15 maanden te zitten tussen de definitieve goedkeuring en de uitbetaling. Mede in het licht van de

Van Ardenne-van der Hoeven

positieve IOB van het programma, ligt het naar de mening van mijn fractie in de rede om na te gaan in hoeverre door wijzigingen van de procedures en de werkwijze van het departement bereikt kan worden, dat het begrote bedrag wél tot besteding komt. Wij hebben immers niet alleen dit jaar maar ook vorig jaar met elkaar gezegd, dat wij moeten proberen het op de begroting staande bedrag tot besteding te laten komen. Het is toch niet de bedoeling om het ORET-Miliev-programma op deze wijze een zachte dood te laten sterven?

De CDA-fractie vindt het van groot belang dat een onderzoek naar de "opstroping" in procedures en werkwijzen door een extern bureau wordt uitgevoerd. De Kamer moet daarover zo snel mogelijk geïnformeerd worden, juist met het oog op het vereenvoudigen van procedures, het verbeteren van de werkwijze, etc.

Wij hebben een amendement voorbereid om de verlaging van 83,5 mln. in de suppletore begroting ongedaan te maken en mee te nemen naar het volgende jaar. Dat is niet nieuw; dat is vorig jaar ook gebeurd. Toen was er sprake van een onderuitputting van 115 mln.; dat bedrag is niet volledig overgedragen naar het volgende jaar. Wij stellen echter voor, dit bedrag in ieder geval te behouden voor het ORET-Miliev-programma omdat wij ook de indruk hebben dat de minister in ieder geval de bereidheid heeft om zoveel mogelijk dit programma verder te steunen en te laten voortgaan.

Het tweede punt betreft de verlaging van de diverse landen-programma's. Dan gaat het om de onderwerpen milieu, sociale ontwikkeling en onderwijs. De antwoorden op de vragen zijn allerm minst helder. Ook hier betreft de onderuitputting wederom aanzienlijke bedragen: sociale ontwikkeling 104 mln., milieubeleid 42 mln. en onderwijs maar liefst 45,5 mln., terwijl de Kamer heeft uitgesproken dat het een prioriteit moet zijn en de minister het daarmee eens is. Het is lastig. Wij kunnen uit de antwoorden niet opmaken waar de problemen precies zitten bij die onderputting.

Dat brengt mij tegelijkertijd op een ander onderwerp. Kan de minister precies aangeven hoe groot de totale onderuitputting is over 1999? In de antwoorden over de Najaarsnota staat het nieuwe bedrag. Dat is nu gefixeerd op 104 mln. De bedragen

die ik zojuist heb genoemd, zijn alweer hoger. Dan heb ik het nog eens over het bedrijfsleven-programma. Hoe komen wij aan het totale bedrag van 104 mln. onderuitputting? Wij kunnen dat niet plaatsen. Hoe is het bedrag opgebouwd? Kan de minister aangeven waarom zij de uitgaven voor de landenprogramma's op een constant niveau handhaaft, dus met inachtneming van de verlaging die ik zojuist heb genoemd: 104 mln. voor sociale ontwikkeling, milieubeleid 42 mln. en onderwijs 45,5 mln.? Daarmee zouden de desbetreffende landen het de komende jaren moeten doen. Mijn fractie vindt dat moeilijk. Juist in het landenbeleid is het noodzakelijk om op de terreinen sociale ontwikkeling, milieu en onderwijs de bedragen volledig te benutten. Wij begrijpen niet dat hetgeen nu niet is aangewend, het totale bedrag blijft voor de komende jaren. Landenprogramma's vormen toch het hart van het bilaterale beleid en zouden juist daarom ook in financiële zin prioriteit moeten krijgen?

Het artikel macro-economische steun neemt nota bene toe met 600 mln. Dat lijkt ons toch wat fors. Kan de minister uitsplitsen om welke bedragen het precies gaat.

Verder is het ons niet duidelijk met welk BNP-percentage wordt gerekend. Het is nu weer een fors bedrag omhoog. Betekent dit dat straks bij de slotwet een extra bedrag moet worden toegerekend? Hoe wordt dat dan besteed?

Wij hebben twee amendementen ingediend en zouden nu nog de volgende motie willen voorstellen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende, dat de jaarlijkse onderuitputting van het bedrijfslevenprogramma een structureel karakter dreigt te krijgen;

constaterende, dat de onzekerheid over de heropening van het programma, de verstrakking van de regels en de beperking van het aantal landen op de ORET-Miliev-landenlijst in belangrijke mate oorzaak zijn van de onderuitputting;

verzoekt de regering een onderzoek te laten instellen naar de oorzaken van deze onderuitputting en de Kamer tegelijk met het besluit over het tweede loket te informeren teneinde de noodzakelijke maatregelen te kunnen treffen om structurele onderuitputting te voorkomen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van Ardenne-van der Hoeven. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 7 (26910).

Mevrouw **Van Ardenne-van der Hoeven** (CDA): Voorzitter! Wij hebben geconstateerd dat er voor de tweede maal een schuldverlichting wordt toegepast voor Rwanda. Dat is macro-economische steun aan een land dat nog steeds in oorlog is op Congolese bodem. Wij vinden dat dit niet kan. Wij vinden ook dat Rwanda moet meehelpen om de oorlog moet staken. Daarom vraag ik de minister om schuldverlichting in die zin voortaan niet toe te passen.

□

Minister **Herfkens**: Voorzitter! Ik ben wat verbaasd dat mevrouw Van Ardenne verbaasd is, want veel thema's die zij nu voorlegt hebben wij bij de begrotingsbehandeling uitgebreid besproken. Ook toen heb ik al gezegd dat er weer onderuitputting werd verwacht, met name in het bedrijfslevenprogramma. Bij mijn weten hebben wij de achterliggende reden al uitgebreid aan de orde gesteld. Deze mate van onderuitputting van het bedrijfslevenprogramma was ons bij de Najaarsnota niet bekend. Het probleem in de procedure is dat er tot op het laatste moment onzekerheden zijn en dat leveranties kunnen afspringen. Dat is in de laatste weken nog gebeurd. Daar kunnen wij weinig aan doen.

Ik wil er nogmaals op wijzen dat de IOB-evaluatie niet simpelweg eensluidend positief, maar veel genuanceerder is. Collega Jorritsma en ik hebben er een brief over geschreven. Uit de evaluatie is duidelijk geworden dat wij positief kunnen zijn over de ontwikkelings-relevantie, omdat de procedures op dit terrein deugen. Er wordt duidelijk gezegd: beknipt niet op de

Herfkens

procedures die de ontwikkelings-relevantie zekerstellen. Mevrouw Jorritsma en ik hebben tegen de Kamer gezegd dat wij dat niet doen.

Er is een heel ander debat mogelijk over de vraag hoe wij verder kunnen faciliteren. Ik heb hier vorige week gesproken over een tweede loket, opdat het bedrijfsleven zich op een plek kan melden en er geen verwarring optreedt doordat men op verschillende plekken dingen kan halen. Wij zijn daarmee bezig. Ik heb vanmiddag met mevrouw Jorritsma gesproken. Wij zijn erover in overleg en hopen de Kamer in februari in te lichten. Daarmee hopen wij een heleboel problemen op te lossen.

De amendementen zijn eigenlijk een beetje verbazend. Het is nu 15 december. U kunt wel weer een heleboel geld aangeven, maar dat kunnen wij onmogelijk nog dit jaar uitgeven. Ik neem aan dat niemand in de Kamer wil dat ik die centen dan maar aan collega Zalm teruggeef. Hij zal nu ook zelf niet zitten te wachten op nog meer geld dat niet wordt uitgegeven en dat hij weer in zijn zak kan stoppen. Ik ben er niet voor om die artikelen nu alsnog op te hogen. Niet voor niets constateren wij dat wij dat geld niet uitgeven. Wij moeten nu dan ook aankondigen dat wij het niet gaan uitgeven.

Er is gesproken over de mogelijkheid om de eindejaarsmarge te earmarken. Dat is bij Ontwikkelings-samenwerking nog nooit gedaan tot vorig jaar, toen ik in mijn pogingen om de CDA-fractie en het Nederlandse bedrijfsleven te accommoderen 60 mln. heb ge-earmarkt in de eindejaarsmarge, tegen alle adviezen in die ik op dit punt had gekregen. Een jaar later kunnen wij vaststellen dat mijn adviseurs gelijk hebben gehad en dat het earmarken van eindejaarsmarges niks oplevert en geen zin heeft. Overigens ben ik met opzet blij dat wij van dit jaar wat kunnen meenemen naar volgend jaar, omdat wij een aantal extra claims verwachten, met name voor schuldenverlichting en Indonesië. Ik voel er dan ook helemaal niets voor om hier een traditie te beginnen van het earmarken van de eindejaars-marge. Het lijkt mij een heel creatieve wijze van de Kamer om met het budgetrecht om te gaan, maar ik wil geen precedent scheppen.

Ik wil even ingaan op de concrete oorzaken. Het onderzoek lijkt mij niet

nodig. Met het voorstel voor het tweede loket hopen wij een aantal dingen op te lossen. Ik kan uren praten over de effecten van de Aziatische crisis. Ik kreeg vandaag een rapport, waarin stond dat Indonesië de orderportefeuille met de Wereldbank was gaan herstructureren van 2 mld. naar 100 mln. Het is duidelijk dat de Aziatische crisis landen ertoe noopt om op een scherpere wijze dan in het verleden prioriteiten te stellen. Naarmate ORET meer de infrastructuur en de publieke sector betreft, zijn daarbij meer overheidsmiddelen nodig. Ik heb bij de begrotingsbehandeling al uiteengezet dat de Aziatische crisis onder meer heeft geleid tot het in elkaar vallen van de economische groei in Afrika en Zuidoost-Azië. In die zin is het heel logisch dat men daar nu een veel scherpere prioriteitenstelling hanteert. Dit uit zich inderdaad in herstructurering van de orderportefeuille van de Wereldbank, maar ook in het afspringen van de totstandkoming van het additionele deel voor een ORET-leverantie waarbij soms overheidsgaranties aan die kant nodig zijn. Ik wil daar geen conclusies uit trekken. Collega Jorritsma en ik hebben het er vanmiddag over gehad dat wij geen structurele conclusies moeten gaan trekken uit het feit dat er misschien een dip in de ORET-uitgaven zit vanwege de Aziatische crisis. Laten wij dus afwachten hoe dit zich ontwikkelt. Ik vind het prematuur om nu te zeggen dat ORET wel wat minder kan, omdat daar geen behoefte aan blijkt te zijn. Collega Jorritsma is dat geheel met mij eens. Nogmaals, wij komen hier uitgebreid op terug in de notitie Economie en ontwikkelingssamenwerking bij de invulling van de gedachte van het tweede loket.

Wat Rwanda betreft, verwijs ik naar de nota over de toekomstige invulling van en criteria voor macrosteun. Ik denk dat wij daar in dat kader verder over kunnen praten.

Ik kom nog even op de amendementen. Over het programma onderwijs en cultuur hebben wij bij de begrotingsbehandeling al uitgebreid gesproken. Bij alle gedelegeerde budgetten bestaat onderuitputting. Dit heeft te maken met een tegenvallende economische groei aan het begin van het jaar. Toen hebben wij een committerings-stop voor ambassades ingesteld. Toen de groei in het voorjaar

aantrok, hebben wij die stop weer losgelaten. Men was vervolgens echter zo bezig met het ontwikkelen van het nieuwe beleid dat er bij alle bilaterale gedelegeerde middelen en alle landenprogramma's sprake is van tegenvallende uitgaven. Ik heb de Kamer beloofd dat ik hier in het kader van de uitvoering van de motie van mevrouw Remak nog op terugkom. Dan zal breed uiteengezet worden wat wij allemaal op het terrein van onderwijs gaan doen en wat wij nog extra zouden kunnen doen op dit terrein. Wij moeten daarbij niet uitsluitend naar het landenprogramma kijken. Ik denk dat met de uitvoering van de motie-Remak de zorgen van de Kamer op dit terrein kunnen worden weggenomen. Het finale BNP-percentage dat geldt voor de berekening van ODA, is niet gebaseerd op wat er op 31 december blijkt, maar op de laatste peiling bij de Miljoenennota.

De heer **Hessing** (VVD): Voorzitter! De minister zei dat zij bij de uitvoering van de motie-Remak verder tegemoet kan komen aan de wensen van de Kamer. Betreft dit ook de wens van de Kamer met betrekking tot de PUON?

Minister **Herfkens**: Ik ben bereid om in het kader van de motie-Remak te bekijken op welke wijze activiteiten van de PUON in het onderwijssector-beleid kunnen worden gebruikt.

Ik heb overigens nog niet gereageerd op de motie. Ik heb evenwel al aangegeven dat die motie overbodig is.

Mevrouw **Van Ardenne-van der Hoeven** (CDA): Voorzitter! Begrijp ik het goed dat de minister voornemens is om een PUON-aanvraag te honoreren? Verder wil ik nog zeggen dat het bij ORET volgens mij niet gaat om een dipje. Ik ben bang dat de onderuitputting daar structureel wordt en zich dus jaarlijks gaat voordoen. Vandaar de motie.

Minister **Herfkens**: De onderuitputting bij de ORET bestaat sinds de Aziatische crisis. Nogmaals, je kunt het budget wel verder ophogen dan de bomen de hemel ingaan, maar daarmee is het nog niet uitgegeven. Dat is het afgelopen jaar ook gebleken na mijn onterechte toezegging van een jaar geleden aan mevrouw Van Ardenne om dit in de uitschuif mee te nemen. Laten wij

Herfkens

dus even afwachten of er herstel plaatsvindt, als de Aziatische crisis wegebt.

Wat PUON betreft, heb ik niet gezegd dat ik de aanvraag ga honoreren. Ik ben bereid met PUON in gesprek te gaan over de wijze waarop men in de context van de sectorale benadering een rol zou kunnen spelen. Er ligt op dit moment geen aanvraag. Eerdere afvragen zijn afgewezen om gemotiveerde redenen. Laten wij toch bekijken of wij PUON nog kunnen gebruiken. De Kamer zal het echter met mij eens zijn dat de tijd van het uitzenden van onderwijzers achter de rug is. Wij moeten heel concreet kijken naar wat PUON aanbiedt, bijvoorbeeld op het punt van curriculumontwikkeling en onderwijsmanagement. Vervolgens moeten wij kijken op welke wijze dit kan worden ingebed in de sectorale benadering. De oorspronkelijke aanvraag die wij hebben gezien, had daar geen betrekking op. Wij moeten dus met PUON in gesprek. Ik ben bereid om dat te doen, los van het desbetreffende programma. Wij moeten een en ander op eigen merites beoordelen, binnen het onderwijsbeleid dat de ontwikkelingslanden voeren en dat wij steunen.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, morgen aan het eind van de vergadering te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt van 20.09 uur tot 21.35 uur geschorst.

Aan de orde is het debat naar aanleiding van de brief van de minister van Verkeer en Waterstaat over het **TOPS-overleg**.

□

De heer **Rosenmöller** (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Het is een vrij lange tijd geleden dat wij met elkaar over Schiphol spraken. Dat is op zichzelf natuurlijk goed, omdat er allerlei overleg was en wij in afwachting zijn van het kabinetsbesluit van aanstaande vrijdag, maar vanaf vorige maand was er toch wel een heel concrete aanleiding om nu wel met elkaar over Schiphol te

spreken vanwege het feit dat het overleg in het kader van TOPS, het tijdelijk overlegplatform Schiphol, door de milieu- en bewonersorganisaties is verlaten. Dat is natuurlijk voor iedereen die warme gevoelens heeft bij het groene poldermodel – ik heb er zelf hier in deze zaak drie jaar geleden bij de algemene politieke beschouwingen een aantal warme woorden aan gewijd – een teleurstellende zaak. Dat geldt ook voor de minister-president en deze minister die toch heeft willen investeren in een betrokkenheid van milieu- en bewonersorganisaties bij het toekomstig beleid met betrekking tot de luchtvaart.

Ik vond het wel veelzeggend dat de voorzitter van het TOPS de volgende dag op de radio nogal begripvol sprak over die stap van de milieubeweging. Ik ga dat hier nu niet van een oordeel voorzien. Punt is wel dat de brief van de minister waarom wij verzocht hebben, zeer kort was en wat ons betreft ook onbevredigend omdat die alleen maar de mededeling bevatte dat de voorzitter van het TOPS nog een rondje aan het maken was om te kijken of er nog iets vlot te trekken is. In dit korte debat zou ik specifiek willen stilstaan bij de vraag wat de mogelijke oorzaken zijn geweest voor de huidige situatie van niet-continuering van het TOPS-overleg. Ik wil dat toespitsen op twee punten.

Allereerst de ontwikkelingen met betrekking tot de korte termijn. Ik heb het dan over het vierbanenstelsel, de aanwijzing, het gebruiksplan dat daarin moet passen, en de afspraken over de doorgroei naar 460.000 vliegbewegingen in 2002. Gaat de minister vooralsnog onverkort ervan uit dat de norm voor externe veiligheid ten opzichte van 1990 niet mag verslechteren? Ere wie ere toekomt, het gaat hierbij om de motie-Van Gijzel die brede steun heeft gekregen in de Kamer. Hoe kan het dat daar waar in de uitgangspunten gezegd wordt dat er bijna geen nieuwe woningen in die zone terecht zouden komen, er nu op basis van die ontwerpaanwijzing blijkt dat er bijna 1600 woningen voor het eerst in die nieuwe zone komen te liggen? Dat is allemaal nog wel in de inspraak, maar het is toch wel een flagrant verschil. Is de minister, nu ze weet dat de conceptaanwijzing die nu in de inspraak is ook de nodige kritiek kan krijgen, bereid nu al

alternatieven te ontwikkelen, simpelweg om geen nodeloos tijdverlies te lijden? Ik denk dat het ontwikkelen van die alternatieven belangrijk is, omdat je dan al kunt reageren op de kritiek en je meer in lijn kunt opereren met de uitspraken uit het verleden.

Mijn tweede opmerking gaat over de middellange termijn. Dan hebben wij het over na 2003 als de vijfde baan er is. De positie van de GroenLinks-fractie is de afgelopen twee jaar steeds geweest: Schiphol en de rijksoverheid ontvlechten, milieugrenzen zijn bepalend en binnen die grenzen is beperkte groei mogelijk. Houdt de minister onverkort vast aan de beleidslijn, dat de nieuwe milieugrenzen gelijkwaardig moeten zijn aan datgene wat in de PKB staat? Als die positieve reactie er komt, vraag ik haar of dat betekent dat het risico inzake de externe veiligheid niet groter is dan in 1990. Betekent het ook dat er gelijkwaardige normen komen voor CO₂ en voor woningen buiten de 35 Ke-zone voor de nacht en voor stank? Ik heb daar grote zorgen over. Ik weet dat in de aanloop naar het besluit van aanstaande vrijdag tussen de ministeries van Verkeer en Waterstaat, VROM en wellicht ook andere ministeries nog een stevig debat wordt gevoerd. Wij zien vrijdag wel hoe dat heeft uitgepakt, maar ik zou de minister toch willen vastpinnen op de uitgangspunten die zij in het verleden heeft geformuleerd. Het debat zal spijtig genoeg veel techniek bevatten, maar een overdosis aan techniek mag geen vrijbrief zijn om rekkelijk met politieke toezeggingen om te gaan.

Voorzitter! Waarom heeft de minister het TOPS niet in de gelegenheid gesteld te adviseren voordat het kabinet een besluit neemt? Het is immers een nogal moeizaam proces om genomen besluiten alsnog gewijzigd te krijgen op basis van advisering. Er was toch wel ruimte voor die zes of acht weken in de procedure van het kabinet?

De heer Van der Vlist maakt nu een rondje. Dat is hem wel toevertrouwd. Toch wil ik de minister vragen of zij de breuk in het TOPS niet zodanig ernstig vindt – ik denk even aan het andere poldermodel – dat er initiatieven moeten worden genomen om het weer op gang te krijgen. Is de minister, de minister van VROM of een delegatie uit het